

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci starostlivosti súdu o maloletú **L.**, narodenú **X.**, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v Martine, dieťa rodičov **M.**, bývajúcej v **M.**, a **J.**, bývajúceho v **M.**, **o nariadenie ústavnej starostlivosti nad maloletou**, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 20 P 195/2008, na dovolanie matky, zastúpenej JUDr. **M.**, advokátkou so sídlom v **M.**, proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 19. februára 2009 sp. zn. 10 CoP 6/2009, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Účastníkom nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Rozsudkom Okresného súdu Martin zo 17. októbra 2008 č.k. 20 P 195/2008-60 súd prvého stupňa nariadil nad maloletou **L.** ústavnú starostlivosť s tým, že bude umiestnená v Reedukačnom centre v **K.**. V zmysle rozsudku bude dvakrát ročne zhodnotená účinnosť výkonu ústavnej starostlivosti, pričom označené reedukačné centrum predloží súdu správu o umiestnení maloletej, o jej zdravotnom stave, o jej vzdelávaní a osobných potrebách vždy do 31. januára a 31. júla každého kalendárneho roka. Súd zároveň rozhodol o povinnosti rodičov platiť na maloletú mesačné výživné. Rozhodol, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania. Rozhodnutie založil súd prvého stupňa na tom, že výchova maloletého dieťaťa je vážne narušená a iné výchovné opatrenia nevedli k náprave (§ 54 ods. 2 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a doplnení niektorých zákonov – ďalej len „Zákon o rodine“). Uviedol, že rodičia v minulosti súhlasili s nariadením výchovného opatrenia vo forme pobytu v zariadení so zvýšenou výchovnou starostlivosťou, reedukačný proces ale nebol ukončený a pre zmenu správania maloletej vyžaduje dlhší čas. Maloletá sa znovu a opakovane dopustila záškoláctva a nepripravuje sa na vyučovanie. I keď došlo k miernemu zlepšeniu v správaní k rodičom, nie je v ich silách výchovne zvládnuť maloletú a zabrániť

pokračovaníu doterajšieho negatívneho vývoja jej správania. Umiestnenie v ústavnej starostlivosti je v záujme jej ďalšieho priaznivého telesného a duševného vývoja.

Na odvolanie matky Krajský súd v Žiline rozsudkom z 19. februára 2009 sp. zn. 10 CoP 6/2009 napadnutý rozsudok potvrdil. V odôvodnení poukázal na výsledky vykonaného dokazovania, ktorými mal v zhode so súdom prvého stupňa preukázané vážne narušenie výchovy maloletej a tiež problémy v doterajšej výchove poskytovanej maloletej jej rodičmi. Krajský súd potvrdil napadnutý rozsudok ako vecne správny (§ 219 O.s.p.). Podľa jeho názoru v prípade narušenia výchovy maloletej nejde o stav trvalý a je v rozhodujúcej časti na samotnej maloletej, v akom časovom rozsahu bude ústavná starostlivosť vykonávaná. Zdôraznil pri tom tiež povinnosti súdu prvého stupňa pri sledovaní a vyhodnocovaní nariadenej ústavnej starostlivosti.

Proti rozsudku odvolacieho súdu podala matka dovolanie. Prípustnosť tohto opravného prostriedku vyvodzovala z ustanovení § 237 písm. f/ O.s.p. a § 238 ods. 4 O.s.p. Odňatie možnosti pred súdom konať videla v tom, že súd prvého stupňa rozhodnutie založil na neúplnom zistení skutkových okolností (o kvalite zabezpečovania výchovy maloletej, jej dochádzke do školy, školskom prospechu, zdravotnom stave maloletej a celkových sociálnych a materiálnych pomeroch rodiny). Napadnuté rozhodnutie podľa názoru matky spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), lebo v zmysle § 54 Zákona o rodine má náhradná osobná starostlivosť alebo pestúnska starostlivosť prednosť pred ústavnou starostlivosťou a pred nariadením ústavnej starostlivosti súd nerešpektoval povinnosť skúmať, či maloleté dieťa nemožno zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo do pestúnskej starostlivosti. Pritom synovec matky, ktorý má k maloletej vybudovaný veľmi dobrý osobný vzťah, prejavil záujem o jej zverenie do jeho náhradnej osobnej starostlivosti. Dovoláním napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení aj z toho dôvodu, že v konaní nebolo jednoznačne preukázané splnenie predpokladov pre aplikáciu § 54 ods. 4 Zákona o rodine. Z týchto dôvodov žiadala dovoláním napadnutý rozsudok zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie.

Otec sa vo vyjadrení k dovolaniu vyjadril v prospech nariadenia ústavnej starostlivosti nad maloletou.

Kolízny opatrovník maloletej vo vyjadrení k dovolaniu matky uviedol, že s dovolaním nesúhlasí a trvá na nariadení ústavnej starostlivosti. Poprel opodstatnenosť dovolacích námietok matky.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpená advokátkou, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O.s.p.) skúmal najskôr, či dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť týmto opravným prostriedkom.

Dovolaniem možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, (len) ak to zákon pripúšťa (§ 236 ods.1 O.s.p.).

Občiansky súdny poriadok pripúšťa dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu, ak je ním napadnutý zmeňujúci rozsudok (§ 238 ods. 1 O.s.p.), ďalej proti rozsudku odvolacieho súdu, v ktorom sa odvolací súd odchýlil od právneho názoru dovolacieho súdu vysloveného v tejto veci (§ 238 ods. 2 O.s.p.), a napokon proti rozsudku, ktorým bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa, ak odvolací súd vo výroku vyslovil, že je dovolanie prípustné, pretože po právnej stránke ide o rozhodnutie zásadného významu (§ 238 ods. 3 O.s.p.). Osobitne je ale potrebné poukázať na § 238 ods. 4 O.s.p., v zmysle ktorého dovolanie nie je prípustné vo veciach upravených Zákonom o rodine okrem rozsudku o obmedzení alebo pozbavení rodičovských práv a povinností, alebo o pozastavení ich výkonu, o priznaní rodičovských práv a povinností maloletému rodičovi dieťaťa, o určení rodičovstva, o zapretí rodičovstva alebo o osvojení.

Názor matky, že prípustnosť jej dovolania vyplýva z § 238 ods. 4 O.s.p., je založený na nesprávnom výklade tohto ustanovenia. Prípustnosť jej mimoriadneho opravného prostriedku z uvedeného ustanovenia nielenže nevyplýva, ale je ním priamo vylúčená.

V danej veci išlo totiž jednak o nariadenie ústavnej starostlivosti ako jedného zo spôsobov náhradnej starostlivosti, ktorý nahradzuje osobnú starostlivosť rodičov o maloleté dieťa v prípadoch, ak ju rodičia nezabezpečujú alebo nemôžu zabezpečiť (právna úprava ústavnej starostlivosti je obsiahnutá v ustanovení § 54 a § 55 Zákona o rodine), jednak o vyživovaciu povinnosť oboch rodičov k maloletému dieťaťu (právnu úpravu tejto povinnosti obsahujú

ustanovenia § 62 až § 65 Zákona o rodine). To znamená, že tu išlo o vec upravenú Zákonom o rodine, v prípade ktorej nešlo o žiadnu z výnimiek uvedených v § 238 ods. 4 O.s.p. Dovoláním matky napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v dôsledku toho vykazuje znaky rozsudku, v prípade ktorého je procesná prípustnosť dovolania vylúčená priamo zo zákona – ustanovením § 238 ods. 4 O.s.p.

Vzhľadom na obsah dovolania a tiež zákonnú povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p. (§ 242 ods. 1 O.s.p.), neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O.s.p. ale sa zaoberal aj otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 Os.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba uviesť, že § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný, preto ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno ním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie neprípustné. Rovnako ale treba uviesť, že prípustnosť dovolania v zmysle § 237 O.s.p. nezakladá samo tvrdenie účastníka o existencii niektorej z uvedených procesných väd, ale zistenie, že k vade tejto povahy skutočne došlo.

Procesné vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. dovolateľka nenamietala a ich existencia nevyšla v dovolacom konaní najavo. Prípustnosť dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Dovolateľka tvrdí, že v konaní jej bola postupom súdu odňatá možnosť pred súdom konať (§ 237 písm. f/ O.s.p.). Pod odňatím možností pred súdom konať treba rozumieť taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv,

priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Matka v dovolaní súdom vytýka, že rozhodnutie o nariadení ústavnej výchovy založili na neúplných skutkových zisteniach, predovšetkým o úrovni zabezpečovania výchovy maloletej, jej školskej dochádzke a prospechu, o jej zdravotnom stave a tiež o celkových pomeroch rodiny, v ktorej žije. Dovolateľka si ale pri tom neuvedomuje, že ak rozhodnutie súdu nie je podložené úplnými skutkovými zisteniami (pozn.: dovolací súd neskúmal, či v danej veci išlo o tento prípad), pôjde o rozhodnutie vecne nesprávne; sama táto okolnosť ale nevedie k záveru o procesnej vade konania v zmysle § 237 O.s.p. zakladajúcej prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia.

Dovolateľka namieta, že napadnuté rozhodnutie spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Právnym posúdením veci ale súd neodníma účastníkovi konania možnosť uplatnenia jeho procesných práv v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 112/2001 uverejnené v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 43/2003 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 50/2002 uverejnené v časopise Zo súdnej praxe pod č. 1/2003). Nesprávne právne posúdenie veci je relevantný dovolací dôvod, ktorým možno odôvodniť procesne prípustné dovolanie (§ 241 ods. 2 písm. c/ O.s.p.), nie je však procesnou vadou konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. (viď napríklad rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 102/2004, sp. zn. 2 Cdo 282/2006, sp. zn. 3 Cdo 174/2005 a sp. zn. 4 Cdo 165/2003). I keby teda tvrdenia dovolateľky o založení rozhodnutia na nesprávnom právnom posúdení boli prípadne aj opodstatnené, nezakladalo by to prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 237 O.s.p.

Pokiaľ by preto matka súdom prípadne aj opodstatnene vytýkala, že rozhodnutie založili na nesprávnej interpretácii alebo aplikácii § 54 Zákona o rodine (pozn.: dovolací súd

neskúmal, či ide o tento prípad), nemala by táto okolnosť za následok prípustnosť jej dovolania v zmysle § 237 O.s.p.

Keďže prípustnosť dovolania matky nemožno vyvodiť zo žiadneho ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku, Najvyšší súd Slovenskej republiky jej dovolanie odmietol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p. ako smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému nie je dovolanie prípustné. So zreteľom na odmietnutie dovolania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

V dovolacom konaní nebola matka úspešná. Dovolací súd nepriznal ostatným účastníkom dovolacieho konania náhradu trov dovolacieho konania, lebo v dovolacom konaní nepodali návrh na uloženie povinnosti nahradiť trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. júna 2009

JUDr. Emil F r a n c i s c y, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia: Klaudia Vrauková